

FAHREDDİN PAŞA

Medine'nin Son Nöbetçisi

Joyline+

FAHREDDİN PAŞA

Medine'nin Son Nöbetçisi

Tarihî olaylara dayanan bu hikâyedeki sahneler ve kaynak gösterilmeyen konuşmalar edebî olarak canlandırılmıştır.

Medine'de geceydi. Sokaklar sessizleşmiş, evlerin ışıkları birer birer sönmüştü. Bir asker, yorgun adımlarla nöbet yerine ilerliyordu. Birden durdu. Az ileride, dimdik duran birini gördü. Üniformasının içindeki adamın yüzü solgundu; fakat bakışları hâlâ kararlıydı.

“Paşam... Siz dinlenmediniz mi?”

Fahreddin Paşa başını çevirdi. “Önce sen söyle. Nöbetindeki arkadaşın nasıl?”

“Askerler yorgun, paşam. Haber bekliyorlar.”

Paşa, Mescid-i Nebevî'ye doğru baktı. Peygamber Efendimiz'in kabri oradaydı. Çölün ortasındaki bu şehir kuşatılmıştı. Yardım yolları kapanıyor, yiyecek azalıyor, her yeni gün başka bir güçlük getiriyordu.

“Sabah yanlarına geleceğim,” dedi. Sonra gözlerini yeniden karanlığa çevirdi. O gece Medine'de herkes uyuyamamıştı. Şehrin muhafızı da nöbetinin başındaydı.

Fahreddin Paşa, Medine'ye geldiğinde tecrübeli bir askerdirdi. Uzun yıllar görev yapmış, savaşın yalnızca haritadaki oklarla anlatılamayacağını öğrenmişti. Haritada küçük görünen bir yol, yürüyen asker için günler sürebilirdi. Bir erzak çuvalının gecikmesi, yüzlerce insanın sofrasını boş bırakabilirdi.

1916'da Medine'ye gönderildi. Dünya büyük bir savaşın içindeydi. Mekke Emîri Şerif Hüseyin, İngilizlerin desteğiyle Osmanlı yönetimine karşı ayaklanmaya hazırlanıyordu. Çok geçmeden demiryoluna ve telgraf hatlarına saldırılar başladı. Ardından Medine çevresindeki karakollar hedef alındı.

Fahreddin Paşa, savunma hazırlıklarını hızlandırdı. Mevziler kontrol edildi, birlikler yerlerine gönderildi. İlk saldırılar püskürtüldü. Fakat paşa bunun kısa bir mücadele olmayacağını görüyordu. Medine için uzun, çok uzun bir nöbet başlamıştı.

Paşa, karargâhın masasına eğilmişti. Önündeki haritada yollar, istasyonlar ve savunma noktaları işaretliydi. Gelen her haber yeni bir karar gerektiriyordu. Bir yerde raylar zarar görmüş, başka bir yerde devriye saldırıya uğramıştı.

“Bu yol kapanırsa tren geçemez,” dedi bir subay.

Fahreddin Paşa haritadaki çizgiyi parmağıyla takip etti. O ince çizginin anlamı büyüktü. Tren, yalnızca asker taşımıyordu. Un getiriyordu, ilaç getiriyordu, uzaklardaki ailelerden mektuplar getiriyordu.

Onarım ekipleri ve koruma birlikleri görevlendirildi. Çölde demiryolunu açık tutmak, başlı başına bir mücadeleye dönüştü. İngiliz subayı Lawrence’ın da desteklediği saldırılar, şehrin dışarıyla bağını zayıflatıyordu. Her trenin istasyona ulaşması, Medine’de yeni bir nefes gibi karşılanıyordu.

Medine’de korunması gereken çok kıymetli emanetler de vardı. Bunlar, Peygamber Efendimiz’in döneminden ve sonraki yüzyıllardan kalan, onun hatırasını yaşatan eşyalardı. Aralarında eski el yazması Kur’an-ı Kerimler ve Mescid-i Nebevî’ye hediye edilmiş değerli eşyalar bulunuyordu. İnsanlar bunları büyük bir sevgi ve özenle koruyor, “mukaddes emanetler” diye anıyordu.

Fahreddin Paşa, savaş sırasında bu emanetlerin zarar görmesinden endişeleniyordu. Görevliler sandıkların başında toplandı. Her eşya dikkatle incelendi, listeye yazıldı ve yolculukta zarar görmeyecek şekilde yerleştirildi.

Bir görevli, elindeki listeye yeniden baktı. “Bir kez daha kontrol edelim, paşam.”

Paşa başını salladı. Böyle bir işte aceleye yer yoktu. Bu sandıklar, geçmişten kendilerine ulaşan kıymetli hatıraları taşıyordu.

Emanetler, askerlerin koruması altında İstanbul’a gönderildi. Tren uzaklaşırken Fahreddin Paşa Medine’de kaldı. Sandıklar güvenli bir yere doğru yola çıkmıştı; fakat Peygamber Efendimiz’in kabrinin bulunduğu şehir hâlâ onun nöbetini bekliyordu.

Sonra trenlerin arası açıldı. İstasyonda bekleyenler önce ufka baktı, ardından raylara kulak verdi. Bir lokomotifin tanıdık sesi duyulur muydu? Beklenen tren geciktikçe şehirdeki kaygı büyüyordu.

Erzak görevlisi bir sabah paşanın önüne hesap defterini koydu. Un azalmıştı. Yiyeceklerin daha dikkatli dağıtılması gerekiyordu. O gün sofralardaki paylar küçüldü. Bazı askerler ekmeklerini hemen yemeyip bir parçasını sonraya sakladı.

Fahreddin Paşa'nın önünde artık birbirine bağlı iki büyük mesele vardı: Savunmayı sürdürmek ve insanları ayakta tutmak. Boşalan bir ambar, cepheden gelen kötü bir haber kadar ağırdı. Kuşatma uzadıkça açlık ve hastalık askerleri de şehirde kalan halkı da yıprattı. Medine'nin daralan imkânları, her gün yeniden hesaplanmak zorundaydı.

Bir gün karargâhın sofrasına alışılmadık bir yemek geldi: Çekirge. Yiyecek sıkıntısı öylesine büyümüştü ki başka besin kaynakları aranıyordu. Bazı askerler önlerindeki kaba şaşkınlıkla baktı. Evlerindeki sıcak çorbaları, fırından yeni çıkmış ekmekleri hatırladılar.

Fahreddin Paşa da aynı sıkıntının içindeydi. Çekirge yenmesini teşvik etmiş, kendisinin de kararg hta yediğini bir emirnamesinde anlatmıştı.

Bir askerın elindeki kaşık durdu. Yanındaki arkadaşına baktı; o da susuyordu. Açlık bazen insanı konuşturmazdı. Sofrada uzun konuşmalar yapılmadı. Yarın nöbete çıkabilmek, yürüyebilmek, yaralı bir arkadaşına destek olabilmek için g   toplamaları gerekiyordu.

Medine'nin direnişi işte böyle günlerle uzadı. Tarih kitaplarında birkaç satırla anlatılan açlığın içinde, tek tek insanların zor akşamları vardı.

Sabahları nöbet değişiyor, hastaların durumu soruluyor, savunma noktaları yeniden kontrol ediliyordu. D n sağlıklı olan bir asker bugün yatakta olabiliyordu. D n rahat taşınan bir yük, bugün iki kişinin omzuna ağır geliyordu.

Fahreddin Paşa bir hasta odasının kapısında durdu. İçerideki asker doğrulmaya çalışınca eliyle işaret etti.

“Kalkma. Dinlen.”

“Birliğime döneceğim, paşam.”

“ nce iyileşeceksin.”

Koridora çıktığında paşayı yeni haberler bekliyordu. İlaçların azalması, zayıflayan bedenler, uzaklaşan yardım ümidi... Bunların hiçbirini yalnızca güçlü bir sesle ortadan kaldıramazdı. Yine de görevlerini düzenlemeye, askerlerinin direncini korumaya çalışıyordu.

İngiliz belgelerine dayanan tarih araştırmalarında da onun kuvvetli direnme azmi anlatılır. Medine’nin muhafızı, karşısındaki g  lerin hesaplarında kolayca aşılacak bir engel değildi.

Derken uzaklardan çok ağır bir haber geldi. Osmanlı Devleti savaşı kaybetmiş, 30 Ekim 1918’de Mondros Mütarekesi’ni imzalamıştı. Anlaşma, Medine’deki kuvvetlerin de teslim olmasını gerektiriyordu.

Karargâhta haber okunurken kimse hemen konuşmadı. Bir subay gözlerini masaya indirdi. Aylarca bekledikleri yardımın yerine şimdi şehri bırakmalarını isteyen emirler geliyordu.

Fahreddin Paşa için Medine’den ayrılmak, verilecek en zor karardı. Tahliye meselesi daha önce gündeme geldiğinde söylediği söz, kaynaklarda şöyle aktarılır: **“Medine Kalesi’nden Türk bayrağını ben kendi elimle indiremem.”**

Savaşın sona erdiği haberi bile onun direnişini hemen bitirmedi. Teslim çağrıları karşısında savunmayı sürdürdü. Uzak cephelerde silahlar susarken Medine’de bekleyiş devam ediyordu.

Günler geçti. Her yeni gün, elde kalanları biraz daha azalttı. Askerlerin dayanacak gücü tükeniyor, subaylar çıkış yolu arıyordu. Fahreddin Paşa'nın kendisi de hastaydı. Uzun direnişin yükü yüzüne ve bedenine yerleşmişti.

Onun Medine'ye bağlılığı, karşı taraftan yazılan raporlarda da görülüyordu. Peygamber Efendimiz'in kabrini savunma düşüncesinin, direnişinde güçlü bir yeri olduğu kaydedilmişti.

Paşa, Mescid-i Nebevî yakınında durduğunda şehirdeki bütün gürültü sanki geride kalıyordu. Buraya ilk gelişini, nöbet değişimlerini, beklenen trenleri düşünüyordu. Yalnızca bir görev yerinden ayrılmak üzere değildi. Kalbinde çok büyük bir yer tutan şehre veda etmek zorundaydı.

Ama henüz gidemiyordu. Medine'nin kapılarından çıkacak adımları atmak, onun için aylarca sürdürdüğü savunmadan bile ağırdı.

Sonunda subayları, tükenmiş askerlerin durumunu da düşünerek teslim şartlarını görüştü. Fahreddin Paşa ise Ravza yakınındaki bir medreseye çekildi. Ayrılmak istemiyordu.

10 Ocak 1919'da, kendi subayları tarafından bulunduğu yerden çıkarılıp karşı tarafın karargâhına götürüldü. Bu, onun gönüllüce toparlanıp Medine'yi arkasında bıraktığı bir ayrılış değildi. Ardından şehir teslim edildi; 13 Ocak'ta Şerif Abdullah'ın kuvvetleri Medine'ye girdi.

Paşa için o yolculuğun en ağır yükü, yanında taşıdığı eşyalarda değildi. Geride kalan minarelerde, istasyonda, nöbet yerlerinde ve askerlerinin hatıralarındaydı. Medine'den çıkarılmıştı. Fakat o şehre duyduğu bağlılığı geride bırakamazdı.

Savunma sona ermişti. Onun yıllarca süren nöbetinin hatırası ise yeni başlıyordu.

Fahreddin Paşa esir edildi, ardından Malta'ya götürüldü. Serbest kaldıktan sonra ülkesine döndü ve yeni görevler üstlendi. Hayatının yolu devam etti; fakat adı en çok Medine'yle birlikte anıldı. Tarihe **Medine Müdafii**, yani Medine'yi savunan komutan olarak geçti.

Onun hikâyesinde beklenen büyük yardım yetişmedi. Açlık bir sabah kendiliğinden sona ermedi. Savunma, şehrin elde kaldığı bir zaferle tamamlanmadı. Buna rağmen Fahreddin Paşa'nın adı unutulmadı. Çünkü insanlar, en zor şartlarda bile görevine ve sevdiği şehre bağlı kalan bir komutanı hatırladı.

Medine'de bir gece nöbet tutan o yorgun asker, yıllar sonra paşasını anlatacak olsa belki önce şunu söylerdi: “Bizimle aynı açlığı yaşadı. Aynı haberi bekledi. Son ana kadar oradaydı.”

Medine'den ayrılmak zorunda kaldı;
Medine, onun kalbinden hiç ayrılmadı.

